

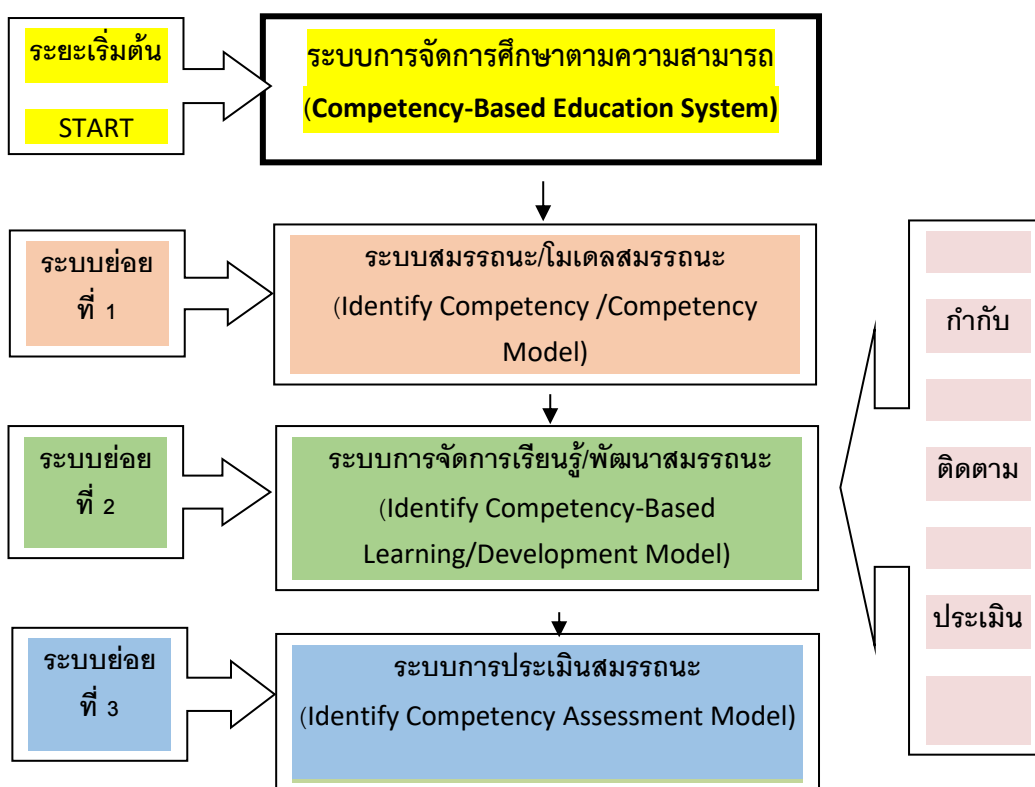
การจัดการศึกษาตามความสามารถ แนวทางการแปลหลักสูตรแบบดั้งเดิมสู่หลักสูตรตามความสามารถ

(Translating The Tradition Curriculum to Competency-Based Curriculum)

ดร.ชัชรินทร์ ชวนวัน ข้าราชการบำนาญ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 3-2565

.....

การดำเนินงานตามแนวคิดระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถ (Competency-Based Education System) เครื่องมือดำเนินการสำคัญให้ประสบความสำเร็จ จุดเริ่มต้นคือ การดำเนินงานตามระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถ ในภาพรวม (แผนภูมิ)

นอกจากต้องเริ่มต้นด้วยการดำเนินงานระยะที่ 1 (Phase I) ก่อน คือ การพัฒนาโมเดลความสามารถ (Competency Model) ที่ดีแล้ว ในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการสร้างหลักสูตรสมรรถนะ การวางระบบการจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาความสามารถ ส่วนที่สำคัญอย่างมากก็คือ หลักสูตรที่ต้องเป็นแบบหลักสูตรความสามารถ (Competency-Based Curriculum) ที่ต้องสร้างมาจากการนำความสามารถ (Competence) มากำหนดตัวบ่งชี้ความสามารถ (Competency Behavioral Indicators) และผลลัพธ์ความสามารถหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome /Competency Outcome) และดำเนินการตามระบบการประเมินผล ต่อไป

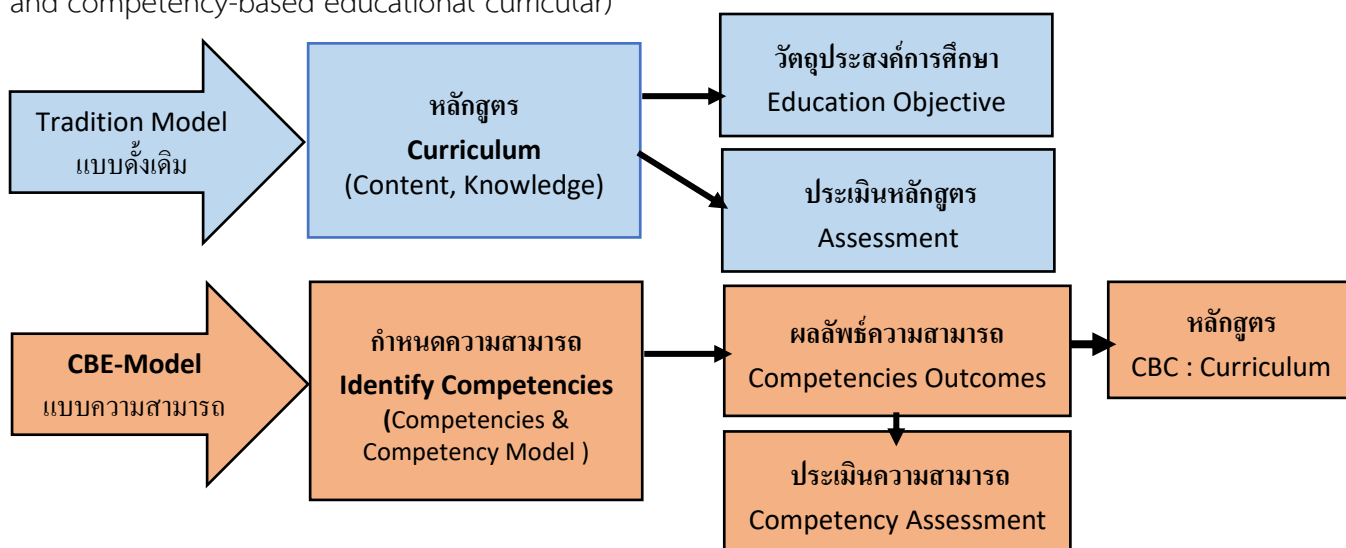
การสร้างหลักสูตรสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum Development) อยู่ในระบทย่อยที่ 2 ระบบการจัดการเรียนรู้/พัฒนาสมรรถนะ ซึ่งมีชื่อเรียกต่างกันไปตามบริบทการพัฒนาสมรรถนะ (เช่น การเรียนรู้, การฝึกอบรม, การพัฒนา ฯลฯ) ที่ต้องดำเนินงานตามกระบวนการสร้างหลักสูตรความสามารถ ทั้งนี้ กระบวนการทุกหลักสูตรจะมีการกำหนดรายการความสามารถ ซึ่งประกอบด้วยชุดของความสามารถทั่วไป ความสามารถเฉพาะ และความสามารถด้านอื่นๆ ดังนั้นจึง... จำเป็นต้องแปลวัตถุประสงค์การเรียนรู้แบบดั้งเดิมให้เป็นความสามารถก่อน.....

ข้อเขียนต่อไปนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรความสามารถด้วยการแปลจากหลักสูตรแบบดั้งเดิมไปสู่หลักสูตรแบบความสามารถหรือหลักสูตรแบบสมรรถนะ นั่นคือ “**แนวทางการแปลวัตถุประสงค์จากหลักสูตรดั้งเดิมเป็นความสามารถในหลักสูตรความสามารถ**” เพื่อให้มองเห็นภาพการริเริ่มนำกรอบ/โมเดลความสามารถเข้าสู่ระยะที่ 2 (Phase II) ระบบการจัดการเรียนรู้หรือฝึกอบรมพัฒนา โดยเน้นการปรับปรุงหลักสูตรแบบดั้งเดิมให้เป็นหลักสูตรแบบความสามารถหรือหลักสูตรสมรรถนะ ทั้งนี้ เพื่อให้มีหลักสูตรการดำเนินงานระบบการจัดการศึกษาตามความสามารถขององค์กรและหน่วยงานทางการศึกษา ที่มีประสิทธิผล

แนวคิดพื้นฐานที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจก่อน

ประเด็นที่ 1 แนวคิดของหลักสูตร

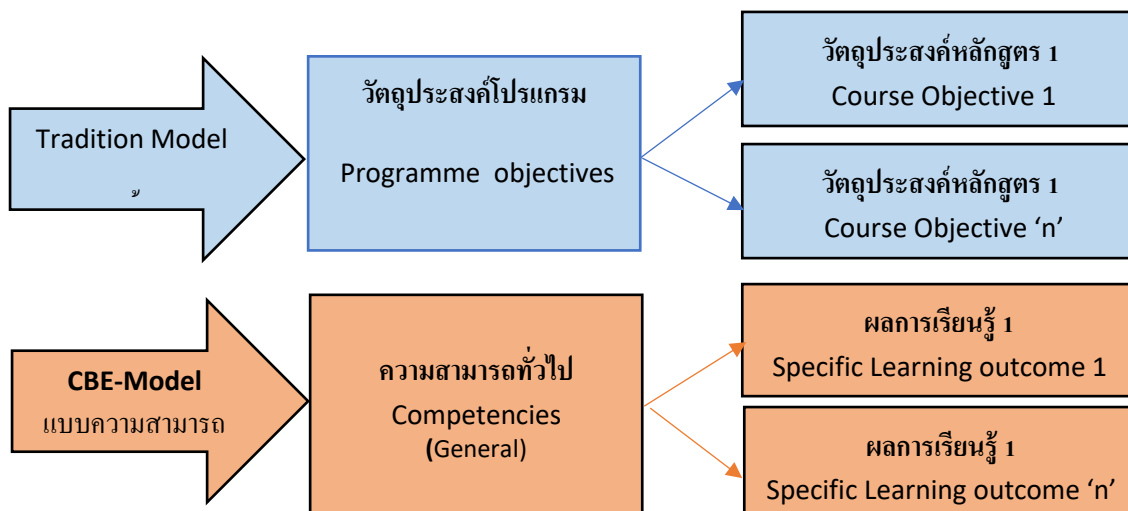
เปรียบเทียบหลักสูตรแบบดั้งเดิมกับหลักสูตรแบบความสามารถ (Conceptual of traditional and competency-based educational curricular)

ความแตกต่าง 1. การศึกษาแบบดั้งเดิม-เริ่มด้วย การเตรียมหลักสูตร (กำหนดเนื้อหาและความรู้ที่ต้องการ)

แล้วจึงกำหนดวัตถุประสงค์และการประเมิน (วัตถุประสงค์ของหลักสูตร)

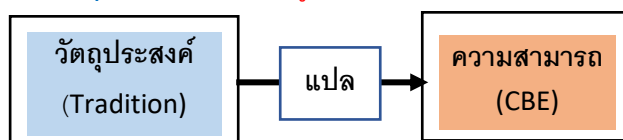
2. การศึกษาแบบความสามารถ-เริ่มด้วยกำหนดความสามารถ แล้วจึงกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้, ผลลัพธ์ความสามารถ, และการประเมินผลที่นำไปสู่การจัดทำหลักสูตร CBC

ความแตกต่าง 1. การศึกษาแบบดั้งเดิม-เริ่มด้วย กำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรมและหลักสูตรย่อยๆ

2. การศึกษาแบบความสามารถ-เริ่มด้วย กำหนดความสามารถ พฤติกรรมและผลการเรียนรู้

ข้อสรุปจากแนวคิด ต้องเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเดิม เป็น ความสามารถ ตามแบบหลักสูตรสมรรถนะ

ประเด็นที่ 2 ความแตกต่าง EDU ดั้งเดิมและ EDU ตามความสามารถ

(Difference Traditional EDU & Competency-Based EDU)

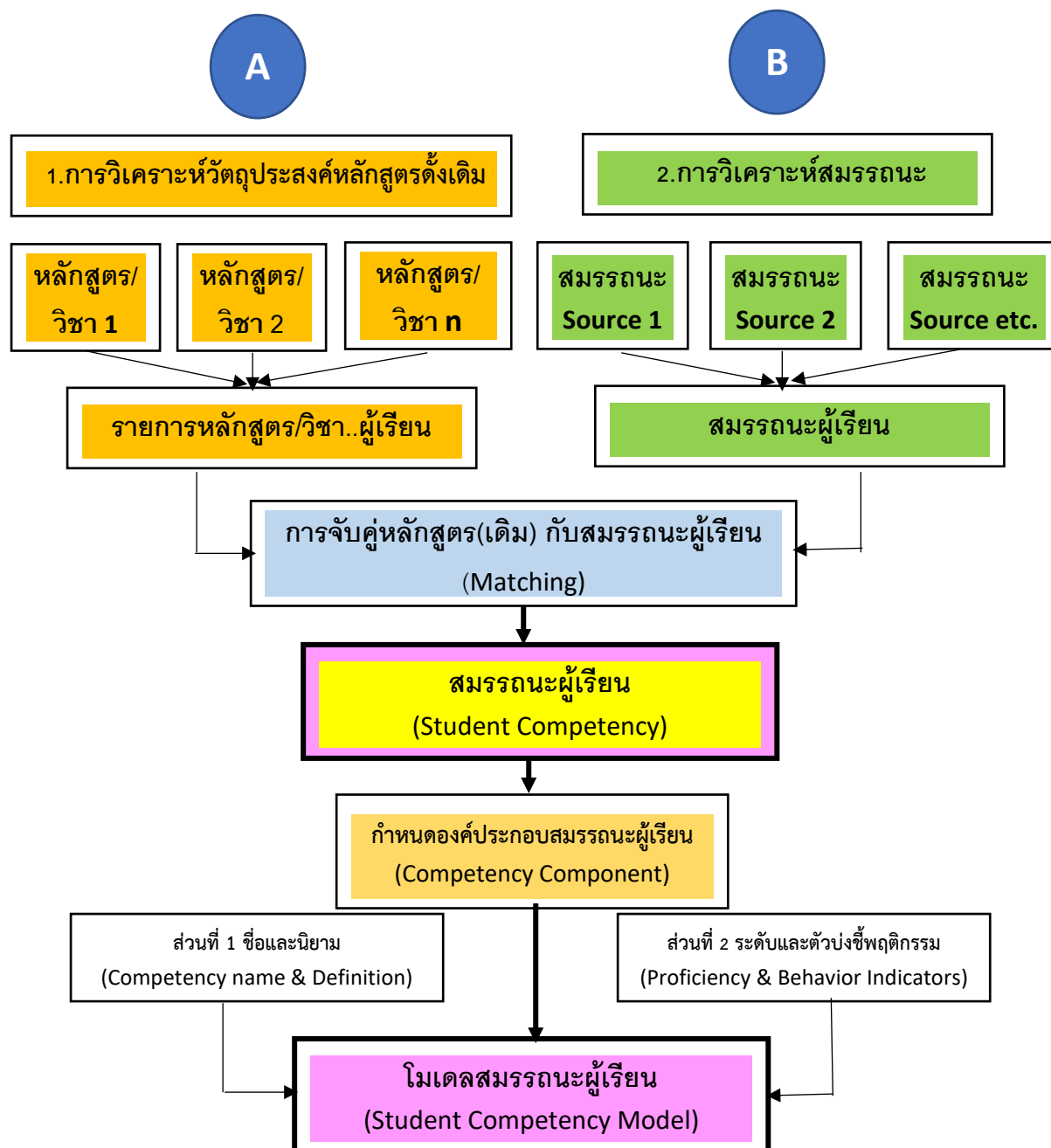
Traditional EDU	VS	Competency-Based EDU
การเรียนรู้เกิดขึ้นภายในห้องเรียนแบบดั้งเดิม แทบไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกระตุ้นความสนใจหรือรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนเลย	วัฒนธรรมของโรงเรียน SCHOOL CULTURE	-นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน ทั้งการเรียนที่โรงเรียน ออนไลน์ และในชุมชน -มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างพันธมิตรที่หลากหลาย รวมถึงนักเรียน -ทำงานเพื่อให้แน่ใจว่าเส้นทางการเรียนรู้จะตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน

ทุกห้องเรียนมีครูคนเดียวที่ออกแบบและจัดโปรแกรมการสอนโดยมีความแตกต่างเพียงเล็กน้อย	การเรียนการสอน	นักการศึกษาทำงานร่วมกับพันธมิตรในชุมชนและนักเรียนเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่ไม่ซ้ำกันสำหรับนักเรียนแต่ละคนตามความสนใจ รูปแบบการเรียนรู้ และข้อมูลแบบเรียลไทม์
การประเมินผล ดำเนินงานตามเวลาที่กำหนดเพื่อประเมินและจำแนกนักเรียนและกระทำเพียงโอกาสเดียว คือ ประเมินผลรวมในช่วงปลายปี	INSTRUCTION ระบบการประเมิน	-มีระบบการประเมินที่ครอบคลุมและเป็นส่วนสำคัญของระบบการเรียนรู้
การให้เกรดจะใช้อ้างอิงเป็นบรรทัดฐานสะท้อนถึงมาตรฐานของหลักสูตร โดยทั่วไปแล้วจะอิงตามไตรมาสที่ถ่วงน้ำหนักและการสอบปลายภาค	ASSESSMENT SYSTEM	การประเมินรายทาง-Formative Assessment เป็นแนวทางในการสอนประจำวัน -การประเมินสรุป-Summative Assessment ใช้นำเสนอเส้นทางการประเมินที่ยืดหยุ่น การสนับสนุนที่แตกต่าง และหลากหลายวิธีในการแสดงถึงการพัฒนาทักษะ
ผู้เรียนจะได้รับการคาดหวังให้เข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น (ปริญญาโทในระดับวิทยาลัยและมาตรฐานพร้อมด้านอาชีพ)	นโยบายการจัดเกรด	การให้เกรดสะท้อนถึงระดับความเชี่ยวชาญในความสามารถของผู้เรียน หากนักเรียนไม่ได้รับเครดิตรายวิชา บันที่จะระงับถึงความสามารถที่จำเป็นต้องเรียนรู้ใหม่ แทนที่จะต้องเรียนรู้ทั้งหลักสูตร
นักเรียนก้าวหน้าตามระดับที่นักการศึกษากำหนดโดยไม่คำนึงถึงความเชี่ยวชาญหรือความต้องการเวลาเพิ่มเติม	GRADING POLICIES LEARNING CONTINUUM LEARNING PACE	ผู้เรียนได้รับการคาดหวังให้มีความเชี่ยวชาญในความสามารถที่สอดคล้องกับมาตรฐานความสามารถของสถานศึกษา/วิทยาลัยและความพร้อมด้านอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและสามารถถ่ายทอดได้ นักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้แบบปรับแต่งได้ ที่จะได้รับการสนับสนุนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจะได้รับสิ่งที่ต้องการ เพื่อสำเร็จการศึกษาระดับวิทยาลัยและความพร้อมด้านอาชีพ

ประเด็นที่ 3 แนวทางการแปลวัตถุประสงค์หลักสูตรดั้งเดิมเป็นความสามารถในหลักสูตรความสามารถ

A	B			
วัตถุประสงค์หลักสูตรดั้งเดิม	สมรรถนะในหลักสูตรความสามารถ			
Courses/Subject	สมรรถนะ 1	สมรรถนะ 2	สมรรถนะ.....	สมรรถนะ “n”
หลักสูตร/วิชาที่ 1	✓			✓
หลักสูตร/วิชาที่ 2		✓		✓
หลักสูตร/วิชาที่ 3	✓	✓		✓
หลักสูตร/วิชาที่ 4	✓	✓		

ใช้กระบวนการสร้างโมเดลสมรรถนะ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์และการจับคู่ (Matching) กัน
ระหว่าง วัตถุประสงค์แบบดั้งเดิม (หลักสูตร/รายวิชา) กับสมรรถนะที่ต้องการ ดังแผนภูมิ

คำอธิบาย

ด้าน A

- นำหลักสูตร/วิชา หลักสูตรเดิมที่ต้องการแปลมาวิเคราะห์
- สรุป..รายการหลักสูตร/วิชาทั้งหมด ที่ จะทำการแปลสู่สมรรถนะ

ด้าน B

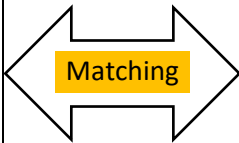
- นำสมรรถนะผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์
- สรุป..รายการสมรรถนะของผู้เรียนทั้งหมดที่จะนำมาใช้ในหลักสูตรแบบสมรรถนะ

ตัวอย่างการวิเคราะห์

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์..หลักสูตรเดิม และวิเคราะห์สมรรถนะที่ต้องการ

ด้าน A วิเคราะห์หลักสูตร/วิชา (เดิม)	ด้าน B วิเคราะห์สมรรถนะผู้เรียน
1.หลักสูตร/วิชา คณิตศาสตร์ 2..... 3.หลักสูตร/วิชา..... สรุป..รายการหลักสูตร/วิชาทั้งหมด ที่จะทำการแปลสู่สมรรถนะ เช่น 1.คณิตศาสตร์ (Mathematic) 2.วิทยาศาสตร์ (Science) 3.สังคมศึกษา (Social) 4.ภาษาอังกฤษ (English) 5.ศิลปศึกษา (Art Education)	1.สมรรถนะผู้เรียนจาก “สมรรถนะศตวรรษที่ 21” 2.สมรรถนะผู้เรียนจาก “สมรรถนะผู้เรียนรายวิชา.....” 3.สมรรถนะผู้เรียนจาก “ แหล่งข้อมูลอื่นๆ.....” สรุป..รายการสมรรถนะของผู้เรียนทั้งหมดที่จะนำมาใช้ในหลักสูตรแบบสมรรถนะ เช่น 1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ-Critical Thinking 2. การสื่อสาร-Communication 3. การแก้ปัญหา-Problem Solving 4. ความร่วมมือ-Collaboration 5. การจัดการข้อมูล-Managing Information 6. วัฒนธรรมและความเป็นพลเมืองโลก-Cultural and Global Citizenship 7. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม -Creativity and Innovation 8. การเติบโตและความเป็นอยู่ที่ดีส่วนบุคคล-Personal Growth and Well Being

ขั้นที่ 2 การจับคู่ (Matching) ระหว่างวัตถุประสงค์แบบดั้งเดิม (หลักสูตร/รายวิชา) กับสมรรถนะที่ต้องการ

หลักสูตร/วิชา	จับคู่	สมรรถนะผู้เรียน
1.คณิตศาสตร์ (Mathematic) 2.วิทยาศาสตร์ (Science) 3.สังคมศึกษา (Social) 4.ภาษาอังกฤษ (English) 5.ศิลปศึกษา (Art Education)		1.การคิดอย่างมีวิจารณญาณ-Critical Thinking 2.การสื่อสาร-Communication 3.การแก้ปัญหา-Problem Solving 4.ความร่วมมือ-Collaboration 5.การจัดการข้อมูล-Managing Information 6.วัฒนธรรมและความเป็นพลเมืองโลก-Cultural and Global Citizenship 7.ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม -Creativity and Innovation 8.การเติบโตและความเป็นอยู่ที่ดีส่วนบุคคล-Personal Growth and Well Being

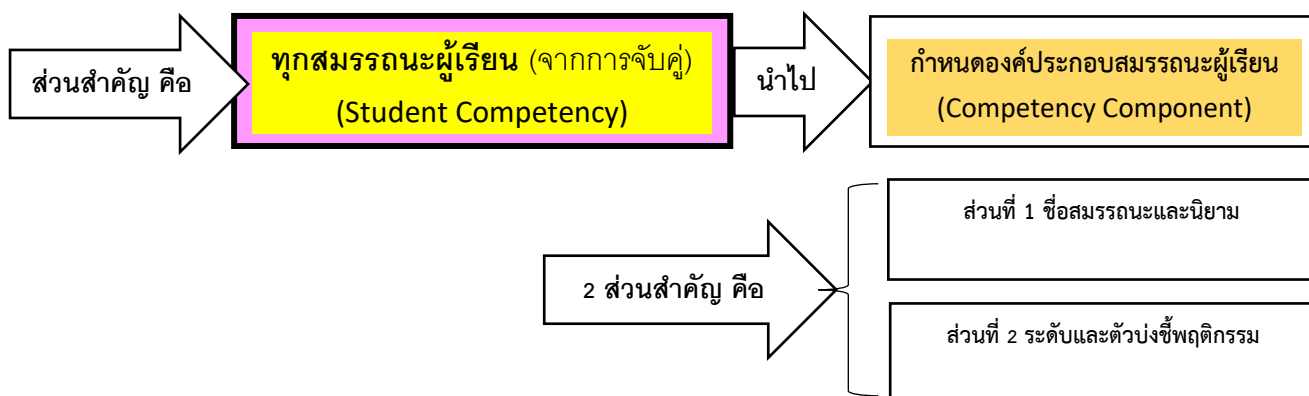
การจับคู่แบบที่ 1 จับคู่หลักสูตรเดิมกับสมรรถนะผู้เรียนที่สอดคล้อง

หลักสูตร/วิชา	สมรรถนะผู้เรียน							
	การคิด	การสื่อสาร	การแก้ปัญหา	ความร่วมมือ	จัดการข้อมูล	วัฒนธรรมฯ	คิดสร้างสรรค์	การเติบโต
1.คณิตศาสตร์ (Mathematic)	✓		✓		✓		✓	
2.วิทยาศาสตร์ (Science)		✓	✓	✓			✓	
3.สังคมศึกษา (Social)		✓		✓		✓		✓
4.ภาษาอังกฤษ (English)		✓		✓			✓	✓
5.ศิลปศึกษา (Art Education)	✓	✓		✓		✓	✓	

การจับคู่แบบที่ 2 จับคู่หลักสูตรเดิมกับสมรรถนะผู้เรียนทุกสมรรถนะ

หลักสูตร/วิชา	สมรรถนะผู้เรียน							
	การคิด	การสื่อสาร	การแก้ปัญหา	ความร่วมมือ	จัดการข้อมูล	วัฒนธรรมฯ	คิดสร้างสรรค์	การเติบโต
1.คณิตศาสตร์ (Mathematic)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.วิทยาศาสตร์ (Science)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.สังคมศึกษา (Social)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4.ภาษาอังกฤษ (English)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.ศิลปศึกษา (Art Education)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

สรุป ในการจับคู่ขั้นที่ 2 ไม่ว่าจะจับคู่แบบใดก็ตาม ผลที่ได้คือ หลักสูตร/วิชาที่มีสมรรถนะเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร/วิชานั้น (ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะแต่ละสมรรถนะ)

ขั้นที่ ๓ การกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะผู้เรียน...รูปแบบที่ต้องออกแบบเลือกใช้

ชื่อกลุ่มสมรรถนะ ..... (ชื่อหลักสูตร/วิชาเดิม)		นิยาม (Definition).....		
สมรรถนะประกอบ (จากการจับคู่)		นิยาม (Definition)	พฤติกรรมบ่งชี้ (CBI)	
1.สมรรถนะที่ 1.....	นิยาม	K		
		S		
		A		
		C		
2.สมรรถนะที่ 2.....	นิยาม	K		
		S		
		A		
		C		
n.สมรรถนะที่ n.....	นิยาม	K		
		S		
		A		
		C		

- คำอธิบาย**
- ชื่อหลักสูตร/วิชา (เดิม) จะถูกแปลเป็น **ชื่อกลุ่มสมรรถนะ** (ตั้งชื่อกลุ่มสมรรถนะทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
  - กำหนดนิยาม (Definition) ของชื่อกลุ่มสมรรถนะนั้น
  - กำหนดสมรรถนะประกอบ (นำสมรรถนะจากการจับคู่มากำหนดเป็นสมรรถนะประกอบของกลุ่มสมรรถนะ)
  - กำหนดนิยาม (Definition) ของสมรรถนะประกอบทุกสมรรถนะ
  - กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะ (CBI) ของสมรรถนะประกอบทุกสมรรถนะ ในรูปแบบ KSAC (K=Knowledge, S=Skills, A= Attribute, C= Competency & etc.) ตามจำนวนที่ต้องการ

ตัวอย่าง

ชื่อกลุ่มสมรรถนะ : คณิตศาสตร์ (ชื่อหลักสูตร คณิตศาสตร์/วิชาเดิม รวมทุกวิชาในหลักสูตร)	นิยาม (Definition) ความสามารถ ผสมผสานระหว่างทัศนคติ ทักษะ และความรู้ที่นักเรียนได้รับการเรียนการสอนและนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ การใช้ชีวิต และการทำงานที่ประสบความสำเร็จทั้งในโรงเรียนและที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุผลลัพธ์และถ่ายทอดการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ภายใต้กรอบหลักสูตรการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในโปรแกรมคณิตศาสตร์ของสถานศึกษา
--	---

สมรรถนะประกอบ (จากการจับคู่)	พฤติกรรมบ่งชี้ (CBI)	
1.สมรรถนะที่ 1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ นิยาม : ความสามารถใช้เหตุผลในการสังเคราะห์หรือประเมินผลความคิดทางคณิตศาสตร์	K	อธิบายความหมายทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับรูปแบบหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
	S	วิเคราะห์, ตรวจสอบกระบวนการ การแก้ปัญหาโดยใช้เกณฑ์ทางคณิตศาสตร์
	A	ใช้เหตุผลเชิงอุปนัยสรุปรูปแบบหรือการเชื่อมโยง
	C	ตรวจสอบผลกระทบของสมมติฐานต่อกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา หรือข้อสรุป
2.สมรรถนะที่ 2 การแก้ปัญหาในวิชาคณิตศาสตร์ นิยาม : ความสามารถใช้กระบวนการหรือกลวิธีทางคณิตศาสตร์สร้างแนวทางแก้ไขหรือสนับสนุนการตัดสินใจ	K	ใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมระบุปัญหาทางคณิตศาสตร์
	S	ใช้แนวคิดทางคณิตศาสตร์พัฒนากลยุทธ์แก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย
	A	ตระหนักและยอมรับสถานการณ์ที่ไม่มีวิธีแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
	C	แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่น ความพากเพียร และความเต็มใจที่จะเสี่ยงแก้ปัญหาที่แตกต่างจากแนวทางทางคณิตศาสตร์
3.สมรรถนะที่ 3 การสื่อสารในวิชาคณิตศาสตร์ นิยาม : ความสามารถใช้วิธีที่หลากหลายแสดงออกในความคิดและความแบ่งปันความคิดทางคณิตศาสตร์และรูปแบบอย่างชัดเจน	K	ถ่ายทอดความคิดหรือรูปแบบทางคณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ
	S	นำเสนอด้วยวาจา เขียน กราฟิกหรือสัญลักษณ์เพื่อการสื่อสาร
	A	มีส่วนร่วมสนทนาในห้องเรียนเกี่ยวกับแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยใช้ภาษาที่สุภาพและเหมาะสม
	C	แสดงถึงความรอบคอบในการเลือกใช้ภาษา คำศัพท์และสัญลักษณ์ แสดงความคิดหรือรูปแบบทางคณิตศาสตร์

สมรรถนะในทุกกลุ่มทุกสมรรถนะ จะต้องได้รับการกำหนดองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ชื่อสมรรถนะ (Competency Name) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และการเขียนนิยาม (Definition)

ส่วนที่ 2 ระดับ (Proficiency Level) และตัวบ่งชี้พฤติกรรม (Competence Behavioral Indicators) ในรูปแบบ KSAC (K=Knowledge, S=Skills, A= Attribute, C= Competency & etc.) ตามจำนวนที่ต้องการ

การกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะทั้ง 2 ส่วน ต้องเขียนตามหลักการเขียนข้อความสมรรถนะ (Writing Competence Statement) ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งมีหลายรูปแบบ (เลือกแบบใดต้องปฏิบัติตามวิธีนั้น)

หมายเหตุ ในตอนต่อไป จะเสนอแนวทาง “การเขียนข้อความสมรรถนะ และการนำสมรรถนะที่กำหนดองค์ประกอบสมบูรณ์แล้ว” สู่ระยะที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ (การจัดทำหลักสูตรสมรรถนะ และการเรียนการสอน) และระยะที่ 3 การประเมินผล.

.....